

Šta mediji u BiH mogu naučiti od nedavnih JMBG protesta?

SAMOREGULACIJA - NOVO ISKUSTVO GRAĐANSKOG AKTIVIZMA

Preuzeto sa [http: Media centar online:](http://media.ba/bs/magazin-medijska-politika-regulativa/samoregulacija-novo-iskustvo-gradanskog-aktivizma)

[//media.ba/bs/magazin-medijska-politika-regulativa/samoregulacija-novo-iskustvo-gradanskog-aktivizma](http://media.ba/bs/magazin-medijska-politika-regulativa/samoregulacija-novo-iskustvo-gradanskog-aktivizma)

Nekoliko domaćih bendova ozvučilo je u posebnom raspoloženju jedan od zadnjih protesta «bebolucije» ispred Parlamenta BiH. Bar na televiziji sve je izgledalo drugačije od već pomalo kliširanih svjedočenja o ranijim događajima. Nemam ništa protiv reakcija građana koje mogu biti žestoke, pa i sa uzgrednim ili nepredviđenim teškim posljedicama ili sa kolateralnom štetom koju mogu proizvesti, ali me je fascinirao poziv građanima upućen sa internet mreža kako da se ponašaju na ovom skupu i ne ugroze njegov osnovni cilj. Ne znam ko je pisao «molbu građanima», kako je nastao taj poziv i da li je baš svako ko je došao na ovaj protest znao unaprijed za pravila ponašanja.

Samoregulacija javnog protesta

Jasno i precizno, bez ikakve dvosmislenosti, sačinjen je dokument, prava pravcata samoregulacija ponašanja ljudi koji zbog važnog cilja izlaze na zajednički skup, a koji bi inače bio regulisan spontanim ili doziranim raspoloženjem mase i policijskim nadzorom. Dogovorili su se jednostavnim i svima razumljivim jezikom: protestovati mirno i dostojanstveno, bez bilo kakvih obilježja, bez stranačkih parola, ne nasjedati na provokacije, pratiti upozorenja redara, ograditi se i udaljiti od izgreznika...

Molimo građane i građanke da se pridržavaju sljedećih pravila:

- Budimo ujedinjeni jer smo ovdje svi zbog beba!
  - Protesti su mirno, dostojanstveno okupljanje građana i građanki!
- Molimo Vas da u toku protesta ne koristite bilo kakva stranačka ili nacionalna obilježja, kao ni oznake organizacija, pokreta, kompanija i sl... Ovdje smo svi samo građani i građanke!
- Konzumiranje alkohola je zabranjeno prije ili u toku javnog skupa! Zbog konzumacije alkohola možemo prekršiti pravila javnog reda i mira i ugroziti uspjeh protesta! Policija ima pravo odstraniti osobe zbog konzumacije alkohola!
- Ne reagujte na provokacije!!! Postoji mnogo onih koji nas žele razjediniti i zaustaviti borbu građana i građanki za ljudska prava!
- Svako neadekvatno ponašanje može naštetiti našem zajedničkom cilju, osiguranju trajnog **JMBG za bebe!**
- Prihvatite upozorenja redara ili policije! Poštujte redare i policiju, oni su tu zbog Vaše sigurnosti!
- U slučaju da primjetite kršenje nekog od ovih pravila, prijavite to redarima ili nadležnom policijskom organu i izmaknite se od pojedinaca koji krše pravila kako bi ih izolovali i ogradili se od njih.

Ne želim analizirati tok i posljedice spontanih izlazaka na ulicu koji mogu izići i izvan spontanosti ili učiniti netransparentnom ulogu organizatora. Često je neprimjetna linija razgraničenja između želja, pa i strogoće protestanata i svih mogućih manipulacija, različitih formalnih i underground pritisaka, pa i huliganskih nasrtaja. Ne znam ni koliko je taj posebni ambijent, mimo pištaljki i bubnjeva, doprinijeo ili će doprinijeti ostvarivanju zahtjeva demonstranata. No sasvim je sigurno da je ta transparentnost objave kako će se ponašati demonstranti nešto novo u metodu građanskog aktivizma. To je dobra pouka za sve, a naročito za medije, koji su se, prateći ove događaje, i sami našli pred izazovnom obavezom da svoje viđenje potkrepljuju saznanjima iz netransparentnih ili licemjernih izvora, da istinu o događajima prenose na osnovu činjenica, zaključke na osnovu argumenata, a «presude» na osnovu svoje savjesti i pravila profesionalnog ponašanja.

Regulacija i samoregulacija medija

I sada sam na temi samoregulacije i regulacije u sferi medija, potencirane jednom nesvakidašnjom odlukom samih građana da svoje ponašanje **SAMOREGULIŠU**.

U BiH postoje dva tijela koja se brinu o etičkom dignitetu medija - Regulatorna agencija za komunikacije (RAK), koja svoja ovlaštenja crpi iz prava države da nadzire upotrebu frekvencija, i Vijeće za štampu, koje članstvom medija u njemu samo utvrđuje pravila ponašanja odnosno etičke standarde u novinarstvu. RAK se od vremena svog osnivanja (prvo je to bila Nezavisna komisija za medije) razvio u državnu i glomaznu strukturu, ali je stalno u procjepu političkih igara koje sustežu ili atakuju njegovu samostalnost i nezavisnost. Ne samo

jedanput neki njegovi stavovi o (ne)poštovanju pravila o uređivanju rtv programa su bili na granici principijelnosti kojom bi takvo tijelo moralo da reaguje u kontroverznom ponašanju nekih medija. Vijeće za štampu okuplja većinu najuticajnijih novina i časopisa, ali u njegovom članstvu nisu još desetine drugih štampanih glasila, Neki mediji, ako su saopštenja Vijeća kritična prema njima, i ne objavljuju ih.

Bosna u Hercegovina je neuređena zemlja. U intervalima se smjenjuju ozbiljni sistemski problemi i krize. Zato jednom za svagda usvojena zakonska i druga rješenja u domenu medija moraju se stalno provjeravati u kontekstu novih okolnosti. Država i entiteti imaju formalno zadovoljavajuću zakonsku regulativu i sistem samoregulacije u oblasti medija. Za pohvalu je da je Vijeće za štampu pokušalo da odgovori na pitanje kako online mediji bar u minimumu treba da imaju i svoja etička pravila, ali kompleksnost izgradnje virtuelnog svijeta i informacijskog društva daleko prevazilaze snagu i odgovornost Vijeća za štampu u domenu pozicije online medija.

Evropska stečevina i domaće iskustvo

Pred regulatorima i samoregulatorima je mnoštvo novih izazova, kao što je npr. mutiranje govora mržnje i njegovi novi i skriveni pojavni oblici, pa sve do pitanja da li mogu opstati neka pravila zasnovana samo na tehnologijama i komunikacijskim metodama klasičnih medija.

Medijska zajednica, ukoliko nije toliko mnogo uzurpirana od političkih centara moći, trebalo bi da otvori profesionalne i institucionalne razgovore o tome kako unaprijediti rad i razvoj regulacionih i samoregulacionih tijela, kako kodeksima dati novi duh i pravila saglasna novom vremenu. Svaka čast inostranim ekspertima, ali sad se možemo osloniti i na domaće. Zaboravimo na prepisivačko – prevodilačku aktivnost i evropsku stečevinu, bogatimo se sopstvenim iskustvom i potrebama.